

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
БІЗНЕС-
ПЛАНУВАННЯ**

Затверджено:
Протокол засідання кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування
№ 1 від 29 серпня 2022 р.
Зав. кафедри ЕМБА

Вікторія ЯНОВСЬКА

Викладач	Устіловська Анастасія Сергіївна Доктор філософії з економіки (PhD)	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	http://surl.li/fruxc	
Е-mail	ustilovskaya.an@ukr.net	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 телефон: +38-095-837-60-12	
Консультації	Кожний вівторок та п'ятниця з 14 ⁰⁰ до 15 ⁰⁰ м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 або за ZOOM посиланням http://surl.li/fruyv	
Офіційна назва освітньої програми	ЕКОНОМІКА	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Економіка»	
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова	

Курс/ Семестр викладання	4/7
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 20 години/ 8 годин Практичні заняття – 24 годин / 8 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проєктор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань із бізнес планування і бюджетування та практичних навиків складання бізнес планів.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності	ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами. СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів. СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин. СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
Програмні результати навчання	ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-планування» сприяє формуванню знань і навичок щодо розробки бізнес-планів для започаткування нового або розширення діючого бізнесу.

Опанування навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти передбачає вивчення вітчизняного досвіду в організації і планування та бюджетування для формування навичок комплексного підходу до організації власного бізнесу; опанування головних підходів бізнес-планування принципу «Держава у смартфоні»; використання на практиці традиційних і пошук нових методів в організації бізнес-планів для сучасного здійснення власного бізнесу та пошук і оцінювання нових ринкових можливостей і формулювання бізнес-ідеї.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1. Сутність, теоретичні основи та методика розробки бізнес-плану

Тема 1. Сутність, мета та функції предмету «Бізнес-планування».

Становлення й розвиток ринкової системи господарювання в Україні. Бізнес-план у ринковій системі господарювання. Сутність, мета та функції бізнес-спланування. Зміст та структура бізнес-плану.

Тема 2. Теоретичні основи бізнес-плану.

Бізнес-план є принципово новим для нашої економіки документом. Основні аспекти майбутнього підприємства або бізнесу. Цілі, завдання та функції бізнесплану. Мета - це бажаний стан майбутнього, якого і намагається досягти організація. Планування - це процес визначення цілей організації і засобів їх досягнення. Бізнес-план - документ, що містить опис майбутнього бізнесу. Структура бізнес-плану.

Тема 3. Етапи здійснення та функції бізнес плану.

Види і джерела розробки бізнес плану. Основні види інформації: маркетингова, виробнича і фінансова. Мета розробки бізнес-плану. Стратегічне планування на підготовчому етапі. Безпосереднє написання бізнес-плану. Управління, регулювання, прогнозування та планування діяльності підприємства.

Тема 4. Типовий алгоритм складання бізнес-плану.

Американський досвід складання бюджету Сім кроків до успішного складання вашого бюджету. Відстежуйте щомісячні витрати. Відкладання певних сум автоматично. Визначте пріоритетні статті витрат. Використовуйте готівку для щоденних витрат. Не допускайте боргу по кредитній картці. Створіть окремий рахунок для непередбачених витрат. Намагайтеся не виходити за рамки того, що допускають ваші кошти. Роль бюджету при виплаті боргу, накопиченні фінансових ресурсів, а також витягу максимум користі з чесно зароблених грошей. Слідкуйте за вашими витратами. Відзначайте всі свої витрати, навіть такі маленькі, як комісія в банкоматі. Намагайтеся відкладати гроші автоматично. Короткострокові заощадження. Довгострокові заощадження. Пріоритети в статті витрат. Контролюючи ваші фінанси, ви економите.

Тема 5. Характеристика підприємства, ринку, продукції.

Основні етапи підприємства розвитку і його реальні успіхи. Характеристика нових продуктів, нових ринків. Позитивні і негативні фактори. Абсолютні розміри ринку. Концепція

поведінки підприємства в галузі. Пошук ідеї бізнесу. Джерела народження ідей. Дослідження ринку і маркетинг-плану. Визначення потенційних споживачів продукції. Обґрунтування вибору місця розміщення підприємства. Оцінка конкурентної позиції вашого бізнесу на ринку. Діагностична процедура аналізу конкуренції. Розробка маркетинг-плану. Характеристика маркетингової стратегії. Реалізація наміченої стратегії маркетингу. Три основні фактори маркетингу.

Змістовий модуль 2. Бюджетування інвестиційних проектів

Тема 6. Інвестиційні ресурси підприємства.

Поняття, характеристика та роль інвестицій у відтворенні виробничого потенціалу підприємства. Склад інвестицій підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела інвестування. Іноземні інвестиції та їх види (прямі та портфельні). Різновиди та структура реальних (виробничих) інвестицій (капіталовкладень). Структура капітальних вкладень (технологічна, відтворювальна): тенденції й динаміка. Планування виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Джерела фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень. Роль фінансових інвестицій. Види цінних паперів, порядок їх випуску й обігу. Державне регулювання й масштаби обігу цінних паперів в Україні. Загальні положення методології визначення економічної ефективності фінансових і виробничих інвестицій. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за умов ринку з урахуванням грошових потоків, ставок дисконту, господарського ризику й інфляції. Абсолютна і порівняльна ефективність виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Ефективність реконструкції. Врахування фактору часу при визначенні ефективності виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Особливості визначення і показники ефективності використання різних видів цінних паперів. Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні шляхи підвищення ефективності використання капітальних вкладень. Організаційно-фінансові важелі підвищення ефективності обігу цінних паперів. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів в бізнес-плані. Щорічний прибуток, як показник ефективності інвестиційного проекту.

Тема 7. Фінансовий план (бюджетування) як складова бізнес-плану.

Підприємцю фінансовий план має чітко і ясно показати: -звідки і коли підприємство одержуватиме гроші; -на що і коли ці гроші витрачатимуться; -яким буде фінансовий стан підприємства в кінці планового періоду. Потенційний інвестор: чи здатне підприємство виконати взяті на себе зобов'язання, чи зможе ефективно розпорядитись одержаними коштами, щоб своєчасно повернути борги чи забезпечити достатній прибуток на вкладений капітал. Цілі фінансового плану і вимоги інвесторів визначають його зміст, послідовність розробки, часовий горизонт та рівень деталізації. Особливістю цього плану порівняно з іншими розділами бізнес-плану є те, що всі фінансові документи мають стандартну форму і не допускають відхилень. Забезпечення єдиної методології розрахунку показників плану. Фінансовий розділ бізнес-плану: - план доходів і витрат; - план руху грошових коштів; - плановий баланс. Розробка фінансових показників.

Тема 8. Аналіз потенційних ризиків і управління ними.

Ризики недоодержання прибутку або збитку. Зміст розділу бізнес-плану: типи можливих ризиків; імовірність ризику; організаційні заходи профілактики ризиків і програма страхування від них. Послідовність проведення робіт бізнес-плану. Розробка заходів з мінімізації шкоди бізнес-плану. Самострахування шляхом створення резервних фондів і покриття збитків за рахунок частини власних обігових коштів. Імовірність кожного типу ризиків різна, як і сума

шкоди, яку вони можуть завдати. Тому в бізнес-плані слід розглядати лише ті ризики, які найімовірніші в даному бізнесі.

Тема 9. Інвестиційні проекти.

Вибір інвестиційних проектів і забезпечення реалізації окремих інвестиційних програм. Послідовність проведення аналізу. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Показники і методи визначення ефекту та витрат за інвестиційними проектами різних видів. Використання показників і методів розробки інвестиційного проекту. Показники доходів і витрат, які розглядаються в процесі фінансового аналізу інвестиційних проектів. Пріоритетний показник чистої приведеної вартості, показник внутрішньої норми доходності, а потім допоміжні. Управління реалізацією інвестиційних проектів здійснюється в розрізі кожного проекту: підприємства, розробку календарного плану реалізації проекту, та розробку капітального бюджету.

Тема 10. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Метою управління капітальними інвестиціями є вибір найефективніших інвестиційних проектів. Особлива увага приділяється вибору інвестиційних проектів, що здійснюється на основі оцінки їх ефективності при забезпеченні послідовності проведення аналізу. Прийняття або відхилення інвестиційного проекту здійснюється після проведення його аналізу. Ефективність інвестиційних проектів оцінюється на основі трьох принципів. Послідовність аналізу інвестиційного проекту. Визначення ефекту та витрат за інвестиційними проектами різних видів. Використання цих показників і методів в процесі розробки інвестиційного проекту.

Практичні заняття курсу передбачають виконання практичних задач, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 10 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 13 балів за змістовний модуль.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 7,5 балів (максимум 13 балів за змістовний модуль).

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» - A (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - BC (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Посилання на Google Classroom: «Бізнес-планування» (<https://classroom.google.com/c/NjA3Nzg4MTc1NDQx>)
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ](#).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес-планування: навчально-методичний посібник. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАРТ» ЛТД», 2017. 224 с.
2. Гамалій В.Ф., Вишневська В.А., Хачатурян О.С. Бізнес-планування : навчальний посібник. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 186с
3. Варналій З.С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р.Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навчальний посібник. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
4. Васильців Т.Г., Качмарик Я.Д., Блонська В.І., Лупак Р.Л. Бізнес-планування : навчальний посібник. Київ: Знання, 2016. 173 с.
5. Діденко Є.О., Нянчур Б.С. Бізнес-планування та його роль у стратегічному управлінні підприємством. Економіка та держава. 2016. №12. С. 78-81.
6. Козловський В.О., Лесько О.Й. Бізнес-планування: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповн. Та переробл. Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2008. 241 с.
7. Ларіна Я. С., Мочерний С. В., Фомішина В. М., Чеботар С. І. Основи бізнесу: навчальний посібник. Київ: "Академія", 2009. 384 с.
8. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки: навчальний посібник. Вид. 2-ге. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 384 с.
9. Македон В.В. Бізнес-планування: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 235 с.
10. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці: Технодрук, 2019. 264с.
11. Жигалкевич Ж. Бізнес-планування: навчальний посібник до виконання розрахункової роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 36 с.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [«Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ»](#).

Розробник:
Доктор філософії,
доцент кафедри ЕМБА

Анастасія УСТІЛОВСЬКА